

Överförmyndaren informerar om:

Arvskifte

Att bevaka rätt i dödsbo

Om en omyndig/huvudman har del i ett dödsbo ska ställföreträdaren¹ vårda dennes rätt i boet.

Ställföreträdaren ska se till att bouppteckning sker senast inom tre månader efter dödsfallet.²

Vissa åtgärder under boutredningen kräver överförmyndarens tillstånd. Om det till exempel ska säljas en fastighet eller bostadsrätt för dödsboets räkning ska ställföreträdaren ansöka om överförmyndarens tillstånd till försäljningen.³

En boutredning ska alltid avslutas genom bodelning och arvskifte, eller genom avtal om sammanlevnad i oskiftat bo. Sammanlevnad i oskiftat dödsbo innebär att fördelningen av boets tillgångar (arvskiftet) skjuts på framtiden. I båda fallen krävs överförmyndarens godkännande.⁴

Bodelning

Om den avlidne var gift ska en bodelning förättas enligt reglerna i äktenskapsbalken innan arvskifte äger rum. Efterlämnar den avlidne en sambo och denna begär bodelning enligt sambolagen gäller samma förfarande.⁵ *Observera att en sambo måste begära bodelning innan bouppteckning förättas.*

Om efterlevande make eller maka så begär ska vardera sidan som sin andel behålla sitt giftorättsgods.⁶ Det innebär att om din huvudman är den som har störst tillgångar vid makens eller makans död, så kan det vara till fördel för huvudmannen att du förklarar att vardera sidan ska behålla sitt giftorättsgods.

¹ förmyndare/god man/förvaltare

² Ärvdabalken 20 kap 1 §

³ Se vidare information ang. fastighetsförsäljning.

⁴ Föräldrabalken 15 kap 5 §

⁵ Ärvdabalken 23 kap 1 §, ÄktB 9 kap 1 §.

⁶ Äktenskapsbalken 12 kap 2 §.

Dödsboanmälan

Om den avlidnes tillgångar endast räcker till begravningskostnaderna (eller inte ens det) och det inte finns någon fast egendom i dödsboet ska ingen bouppteckning upprättas. Istället ska en dödsboanmälan göras till kommunens dödsboförvaltare.

God man kan behövas

Om förmyndare och omyndig är delägare i samma dödsbo kan förmyndaren inte företräda den omyndige. En god man ska då förordnas för den specifika situationen. Detsamma gäller om god man eller förvaltare är delägare i samma dödsbo som sin huvudman. Ansökan om god man ska göras till överförmyndaren. I ansökan kan man lämna förslag på en lämplig person som är villig att åta sig uppdraget.

När det gäller arvsavstående från förmyndaren till omyndig är den omyndige att anse som dödsbodelägare om avståendet avser hela arvslotten eller en kvot del av arvslotten. Omfattar avståendet ett visst bestämt belopp eller bestämt gods är den omyndige inte att anse som dödsbodelägare och god man ska inte förordnas.

Testamente

En ställföreträdare får inte för den omyndiges/huvudmannens räkning avstå från arv eller testamente. Det innebär att ett testamente aldrig får godkännas av ställföreträdaren. Om det finns ett testamente ska ställföreträdaren endast ta del av testamentet för den omyndiges/huvudmannens räkning, samt vid behov göra förbehåll för dennes laglott. Om ingen klandertalan väcks blir testamentet giltigt sex månader efter att alla berörda har tagit del av testamentet.

Ensam dödsbodelägare

Om den omyndige/huvudmannen är ensam dödsbodelägare krävs inget arvskifte. Överförmyndaren behöver dock en redovisning över att dödsboets samtliga tillgångar har överlåtit på huvudmannen, till exempel i form av insättningskvitton eller lagfartsbevis samt den inregistrerade bouppteckningen.

Skifteshinder

Om arvskifte inte har upprättats inom sex månader efter bouppteckningen måste ställföreträdaren lämna en skriftlig förklaring till överförmyndaren. Därefter ska ställföreträdaren var sjätte månad lämna en redogörelse över skifteshindret fram till dess att dödsboet har skiftats, eller avtal om sammanlevnad i oskiftat bo ingåtts.⁷

Överförmyndarens samtycke till arvskifte

Ett arvskifte är en överenskommelse mellan dödsbodelägarna om hur kvarlåtenskapen ska fördelas. Skifteshandlingen utgör bevis på äganderätten. Arvskiftet ska vara skriftligt.

⁷ Föräldrabalken 15 kap 3 §.

Om din huvudman är efterlevande make/maka har han eller hon alltid rätt att ur kvarlåtenskapen efter den avlidne, så långt kvarlåtenskapen räcker, få egendom till ett så stort värde att den tillsammans med egendom som han eller hon erhöll vid bodelningen motsvarar fyra basbelopp.⁸ För sambo gäller två basbelopp.⁹

Tänk på att om den avlidna tidigare har varit gift kan du behöva kopia av tidigare avlidens makes/makas bouppteckning för att bedöma om du ska samtycka till egendomens fördelning.

När du som ställföreträdare har tagit del av arvskiftet för den omyndiges/huvudmannens räkning ska du ansöka om överförmyndarens samtycke till fördelning. Följande handlingar ska skickas in till överförmyndaren:

- Ansökan om överförmyndarens samtycke. *Observera att endast ställföreträdaren är behörig att ansöka om överförmyndarens samtycke.*
- Bodelnings- och arvskifteshandling i original. *Observera att skiftet måste vara undertecknat av ställföreträdaren för den omyndiges/huvudmannens räkning och samtliga övriga dödsbodelägare innan överförmyndaren kan lämna sitt samtycke.*
- Kopia av inregistrerad bouppteckning samt eventuella bilagor såsom testamente och arvsavstående (om det inte redan lämnats in till överförmyndaren).
- Redovisningsräkning för dödsboets förvaltning för tiden från och med dödsdagen till och med skiftesdagen.
- Värderingsutlåtande för fastighet, tomträtt, bostadsrätt och lösöre av högre värde, i det fall egendomen ska delas i olika andelar, eller i övrigt har betydelse för arvskiftet, till exempel att en delägare ska överta fastigheten.

Boutredningsman

Om en av tingsrätten utsedd boutredningsman eller skiftesman har upprättat arvskiftet och skrivit under detta, utan dödsbodelägarnas underskrift, är skiftet att betrakta som ett tvångskifte och överförmyndarens samtycke ska inte inhämtas. Dock ska arvskiftet lämnas in till överförmyndaren för kännedom.

Redovisning av skiftet

Om arvet överstiger ett prisbasbelopp¹⁰ ska utbetalningen göras till ett överförmyndarspärtrat konto.¹¹ Bevis om att så skett ska lämnas till överförmyndaren. Vid lägre belopp räcker det med att styrka att den omyndige/huvudmannen har erhållit sitt arv.

⁸ Ärvdabalken 3 kap 1 § st 2.

⁹ Sambolagen 18 § st 2.

¹⁰ År 2014 är prisbasbeloppet 44 400 kr.

¹¹ Föräldrabalken 16 kap 11 §.